

Geografia regionu

Autor: Halina Karaś

{smoothgallery album=37}Kociewie to region dialektologiczny i etniczno-kulturowy w Polsce północnej położony na lewym brzegu Wisły, w jej dolnym biegu, pomiędzy Kaszubami a Żuławami, którego nie wyznaczają jednak żadne naturalne (fizjograficzne) ani administracyjne granice. Obejmuje dorzecza rzek Wierzycy i Wdy, rozciąga się na zachód od Wisły, nieznacznie na północ od linii Skaryszewy – Tczew po Gruczno w powiecie świeckim, nieco na południe od Świecia. Takie ujęcie granic regionu jest zgodne z dzisiejszym rozumieniem terminu Kociewie, tzw. Kociewiem rozszerzonym. Ustaliło się ono na podstawie badań dialektologicznych Kazimierza Nitscha, a podstawą jego wyznaczenia był przede wszystkim brak a pochyłonego, a więc wymowa samogłoski a zgodna z językiem ogólnym (kryterium językowe). Kociewie pierwotne (właściwe), którego centrum stanowiły okolice położone nieco na południe od Starogardu Gdańskiego, obejmowało teren między Skarszewami na północy i Nowem na południu, a w pracach historycznych i etnograficznych (na podstawie poczucia przynależności jego mieszkańców do grupy etnicznej Kociewiaków) wykreślano go niekiedy jeszcze węższej jako obszar od Nowej Cerkwi po Królówlas. {smoothgallery album=147}Nazwa regionu jest późna i zagadkowa, do tej pory niewystarczająco objaśniona. Pierwszy jej zapis w formie Gociewie pochodzi z 10 lutego 1807 r. z meldunku ppłk. Hurtyga do generała Jana Henryka Dąbrowskiego. Kolejne znane zapisy z II połowy XX wieku mają już postać Kociewie (Florian Ceynowa, Oskar Kolberg). Administracyjnie znajduje się w województwach pomorskim i kujawsko-pomorskim. Geograficznie Kociewie obejmuje Pojezierze Starogardzkie, część Wysoczyzny Świeckiej i zachodni kraniec Borów Tucholskich. Jest to pas mający ok. 120 km długości z północy na południe i ok. 60 km szerokości.. Na Kociewiu znajduje się ok. 200 jezior o genezie polodowcowej. Wzdłuż Wisły utworzono Zespół Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych. Źródła:Górnowicz Hubert, Dialekty kociewski i malborski, [w:] Pomorze Gdańskie IV. Literatura i język”, Gdańsk 1967, s. 147-172.Pająkowska Maria, Gwary kociewskie jako przedmiot badań, [w:] Ze studiów nad dialektem kociewskim i kaszubskim, pod red. Małgorzaty Święcickiej, Warszawa-Poznań 1989.Rzetelska-Feleszko Ewa, Dialekt kociewski – problematyka, granice, słownictwo, [w:] Pomorze Gdańskie VI: „Kociewie”, Gdańsk 1969, s. 5–32.www.ekociewie.plwww.kociewie.info.plwww.wikipedia.org.plwww.kociewiak.pl Fotografie: Aleksandra Krawczyk-Wieczorek, Maciej Łabudzki, Dorota Pawłowska